

Archeologienota Wevelgem Menenstraat aanpassing

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Sander DEBRABANDERE

20-5-2025

Titel: Archeologienota Wevelgem Menenstraat aanpassing

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Sander Debrabandere

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2021L12

Intern projectnummer: 2021.219

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Wevelgem, Menenstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 64213,89 en Y: 166442,71; X: 64413,81 en Y: 166565,67

Oppervlakte plangebied: 3137m²

Kadastergegevens: Wevelgem, afdeling 1, sectie A, perceel 421N5 (zie figuur 6)

Topografische kaart: zie figuur 4 en 5

Betrokken actoren: Bert Acke (archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog) Sander Debrabandere (archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 20/05/2025

© Acke & Bracke bv, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	10
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	10
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	12
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	14
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	15
2.4. HISTORISCHE SITUERING	18
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	26
3. SYNTHESE	27
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	27
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	28
3.3. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	28
4. SAMENVATTING	30
5. BIBLIOGRAFIE	32
6. BIJLAGES	33

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Wevelgem Menenstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de som van de betrokken percelen groter is dan 3000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Deze archeologienota is een aanpassing van de reeds in akte genomen archeologienota met ID 21991.¹ Omdat de geplande werken zijn gewijzigd, dient een nieuwe archeologienota opgesteld te worden. Enkel de bespreking van de geplande werken en het ontwerpplan zijn aangepast, voor het overige verschilt deze archeologienota niet van de vorige versie, ook de projectcode en het advies zijn hetzelfde gebleven.

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/21991>

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.² Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt³, de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius⁴, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁵ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁶

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

² <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

³ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁴ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁵ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁶ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied, 3137m² groot, heeft een bijna rechthoekige vorm. Het is noord-zuid georiënteerd en grenst in het zuiden aan de Menenstraat. Het terrein is braakliggend, in de noordoostelijke hoek en langs de westelijke grens zijn enkele bomen aanwezig. Ten westen grenst het aan de Sint-Theresiakerk, in het noorden aan de Normandiëstraat en in het oosten aan woningen en bijhorende tuinen langs de Normandiëstraat en de Menenstraat.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2021 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Beeld op het plangebied vanuit het zuiden (bron: <https://www.google.com/maps>).

2.2. Geplande werken

Het terrein wordt verkaveld in 8 bouwloten voor halfopen en gesloten bebouwing. Bij elke woning wordt een private tuin voorzien. Er wordt een nieuwe wegenis aangelegd langs de westelijke perceelsgrens, die zal aansluiten bij de Menenstraat en waarlangs de woningen een uitweg hebben. In het noorden loopt deze nieuwe weg uit op een parking, met ernaast een groenzone met een wadi. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied. Gezien het een verkavelingsaanvraag betreft, dient rekening gehouden worden met een potentieel integrale bodemverstoring van het totale plangebied.

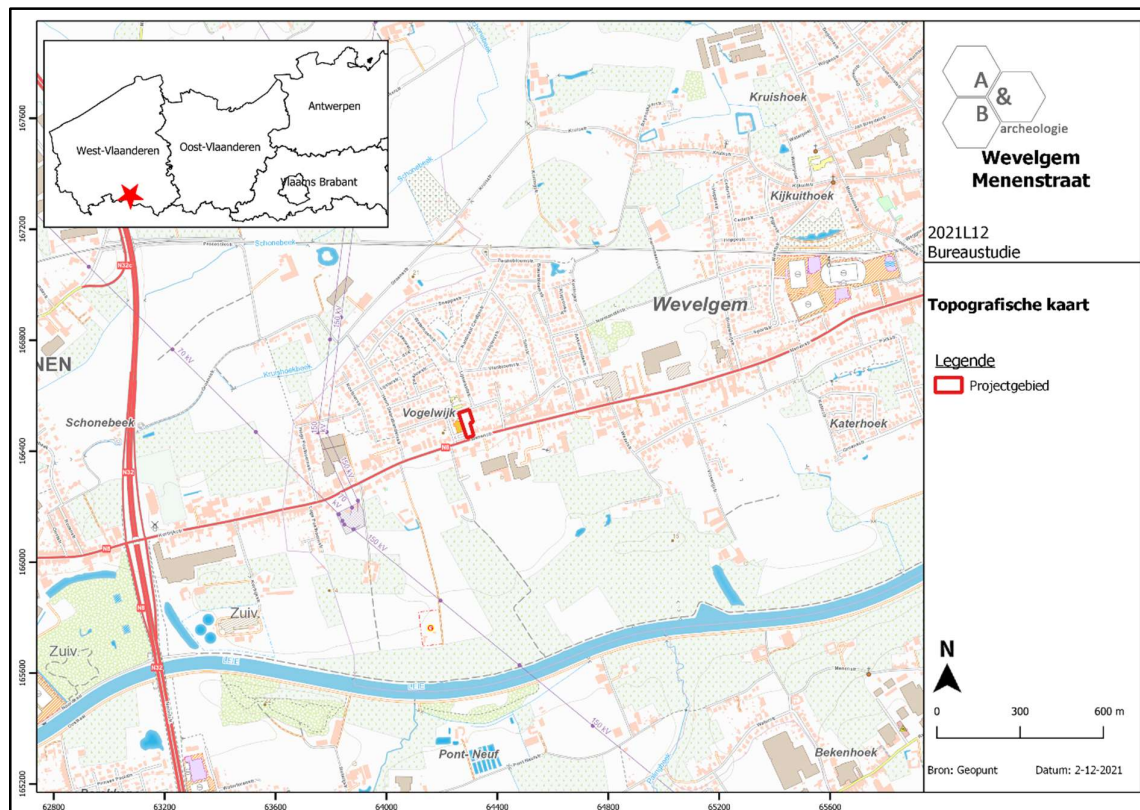
Figuur 3 Ontwerpplan geprojecteerd op het kadaster (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

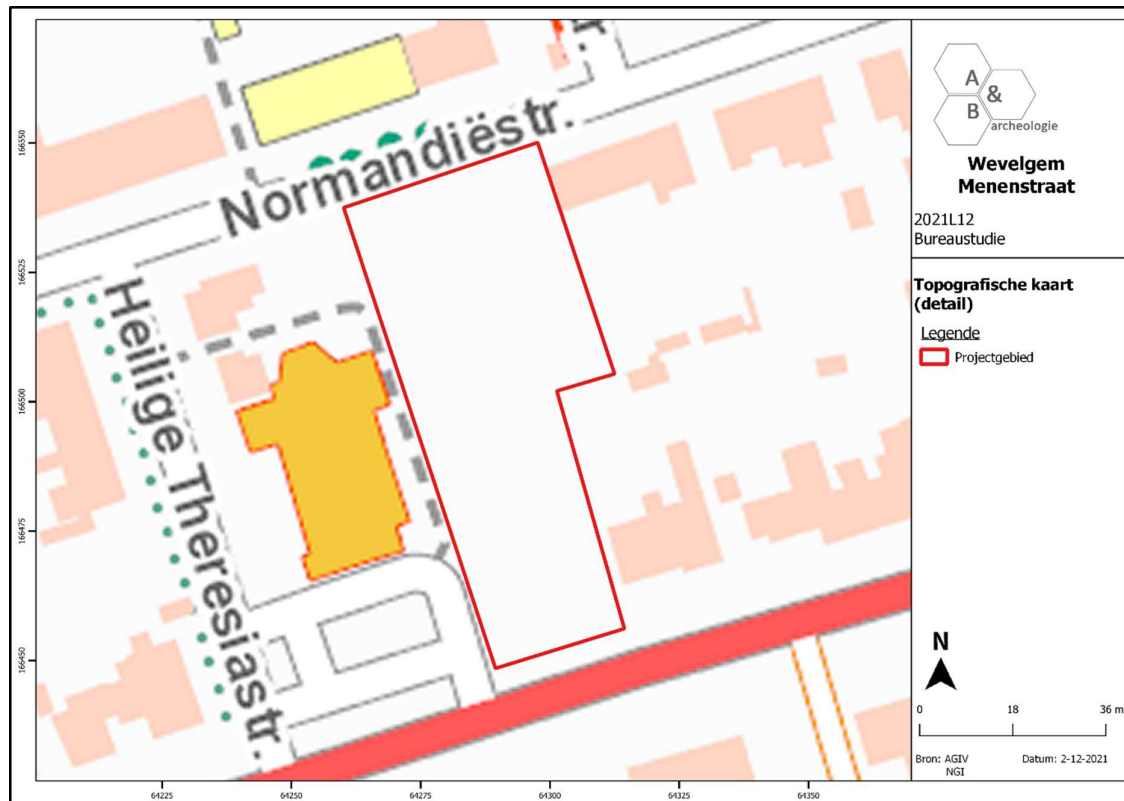
2.3.1. Topografische situering

Het projectgebied bevindt zich op ruime afstand ten westen van de dorpskern van Wevelgem, en ten oosten van de kern van de stad Menen, ongeveer centraal tussen beide in. Wevelgem is een fusiegemeente in het zuiden van West-Vlaanderen, nabij de Franse grens, en bestaat uit Wevelgem in het zuiden, Gullegem in het noordoosten en Moorsele in het noordwesten. In het zuiden vormt de Leie de grens met Lauwe en Marke, in het westen grenst de gemeente aan Menen, Geluwe en Dadizele, in het noorden aan Ledegem, Rollegem-Kapelle en Sint-Eloois-Winkel en in het oosten aan Heule en Bissegem. Het plangebied grenst in het zuiden aan de Menenstraat, die vanuit Menen in het westen naar Kortrijk in het oosten loopt. Aan de westzijde wordt het plangebied begrensd door een kerk, in het oosten en noorden door woningen en tuinen. Aan de overzijde van de Menenstraat zijn enkele woningen en bedrijven gelegen. Verder naar het zuiden strekken zich landbouwgronden uit tot aan de Leie. Het plangebied maakt deel uit van de zgn. Vogelwijk.

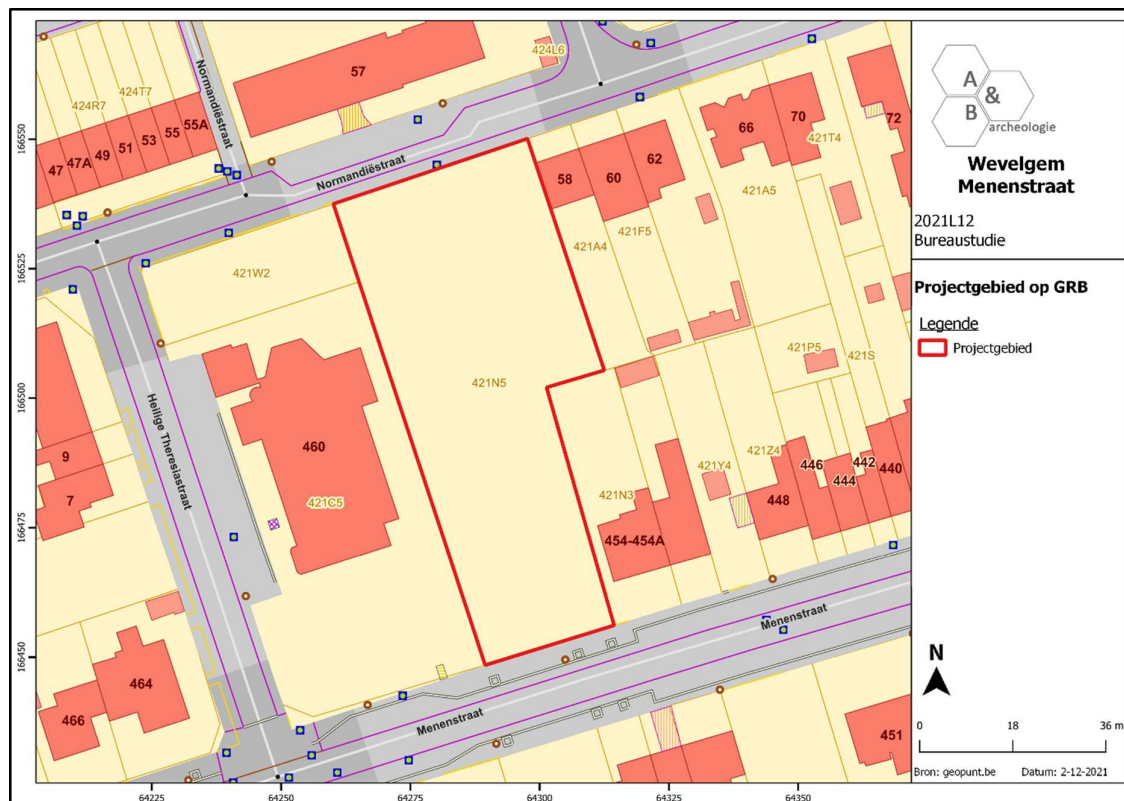
Op de bodemgebruikskaat van 2001 staat het plangebied aangeduid als 'Andere bebouwing' en 'Akkerbouw', dit komt niet overeen met het huidige gebruik.

Figuur 4 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 5 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

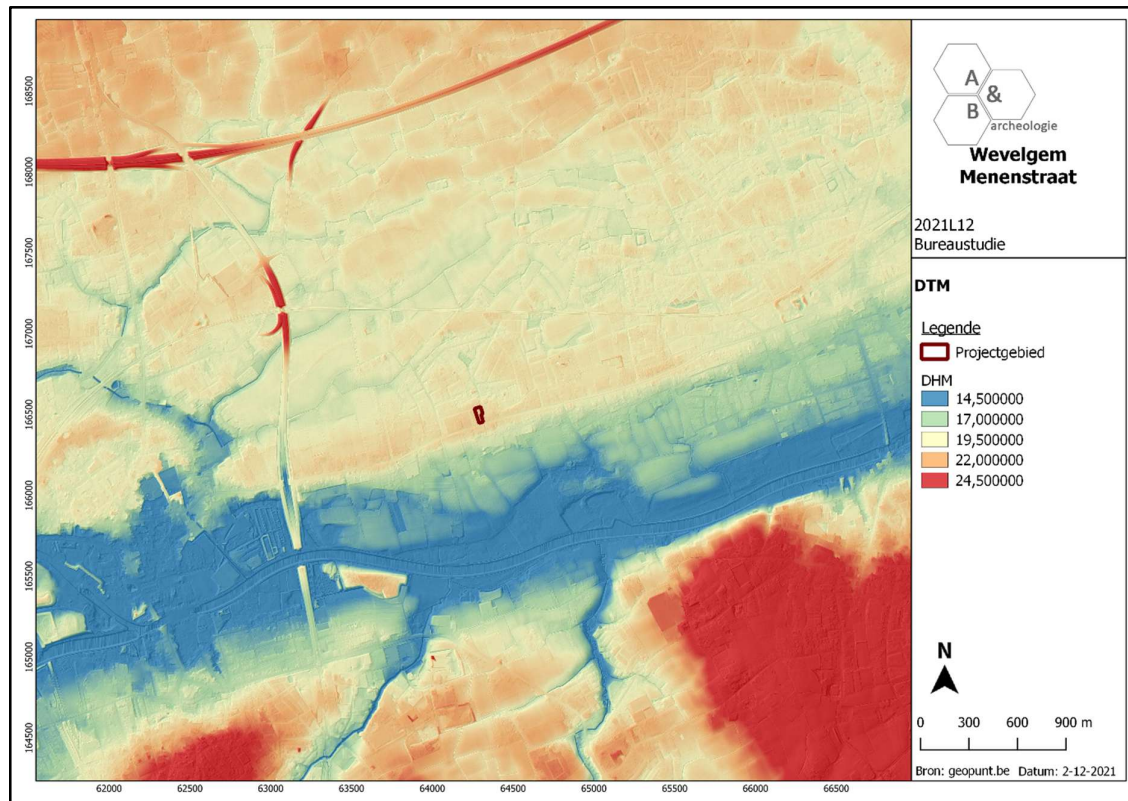
Figuur 6 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

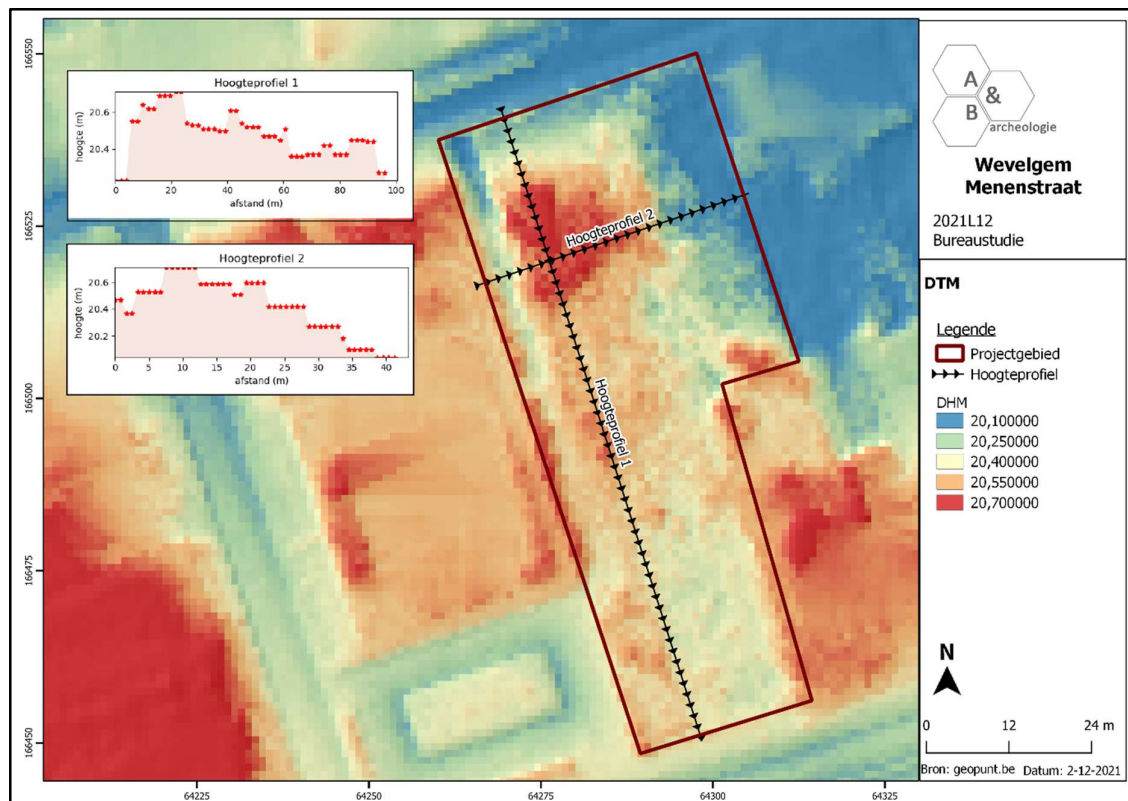
Figuur 7 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

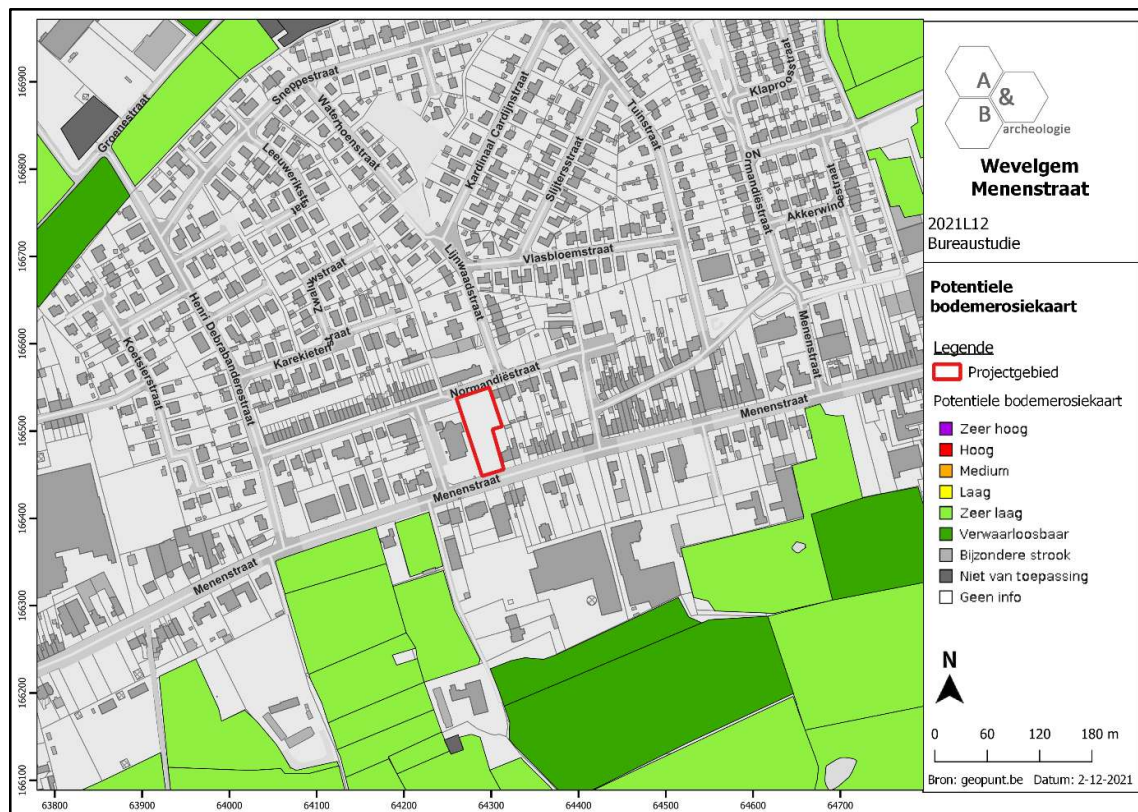
De fusiegemeente Wevelgem kent een eerder vlak verloop, met enkele hogere uitschieters in het uiterste noordwesten en noordoosten. Belangrijk voor de ontwikkeling van de gemeente is de Leie en diens vallei, die de zuidelijke grens van Wevelgem vormt. Het plangebied bevindt zich op de oost-west georiënteerde hogere rug die de vallei en de overgangsgronden in het noorden begrenst. De Menenstraat werd aangelegd net op de rand van deze rug en volgt eenzelfde oostwest verloop als de rug, en als de rivier. Het plangebied vertoont een eerder geaccidenteerd verloop, zonder duidelijke helling, met hoogtewaarde van het maaiveld tussen +20m TAW en +20,60m TAW. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied niet ingekleurd, dit geeft aan dat er geen info voorhanden is. De wel gekarteerde gronden in de omgeving kennen een verwaarloosbare tot zeer lage erosiegraad.

Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

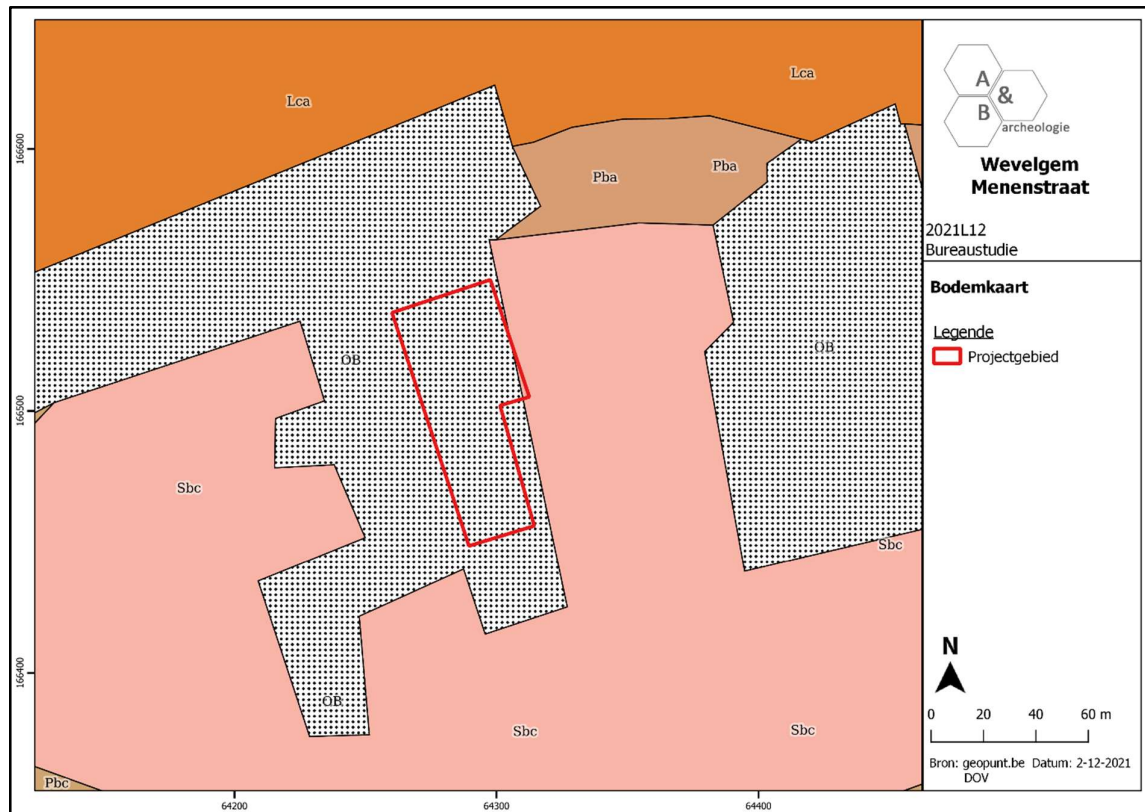

Figuur 10 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Het plangebied is volledig ingekleurd als OB: bebouwde zone. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in de bebouwde zone (OB) zijn daar een voorbeeld van.

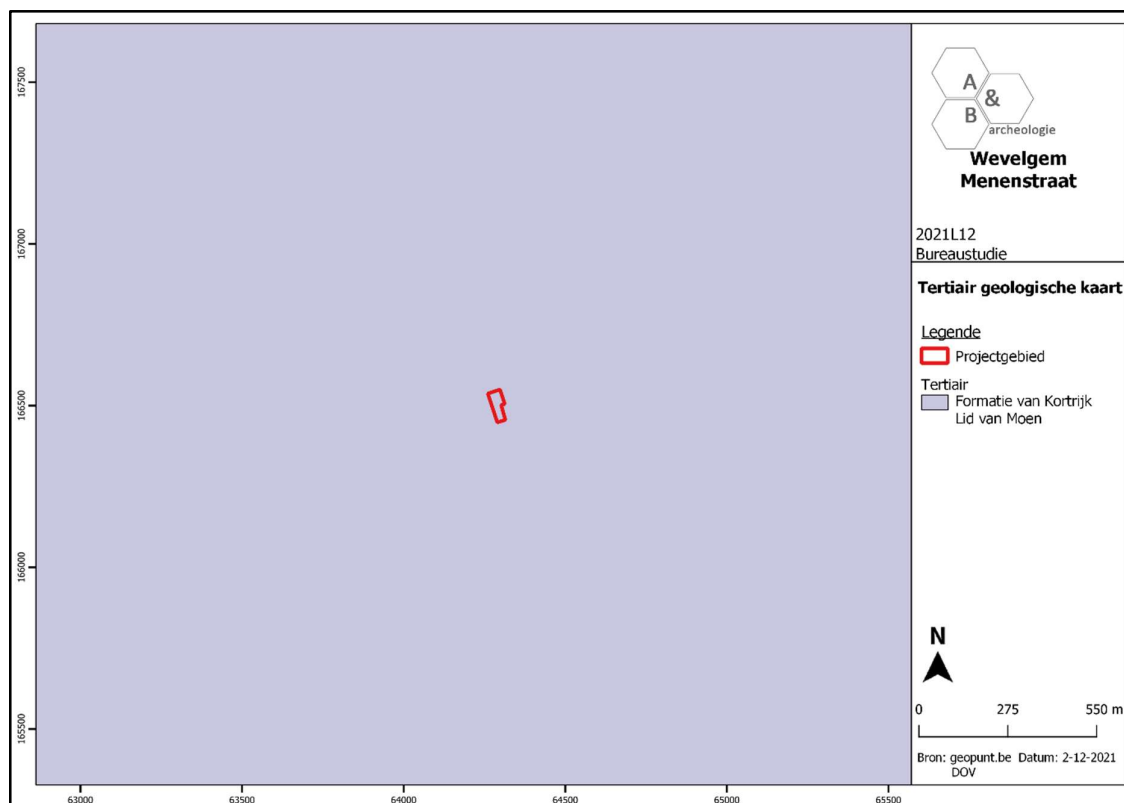
De omringende gronden zijn gekarteerd als Sbc, deze bodem zal oorspronkelijk ook op het plangebied aanwezig zijn geweest. Dit is een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze modale droge lemige zandgronden hebben een bouwvoor van 20-30cm dik en deze bouwvoor heeft een grijsbruine kleur. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120cm. De bodems hebben een gunstige waterhuishouding in de winter, maar zijn zeer droogtegevoelig in de zomer.

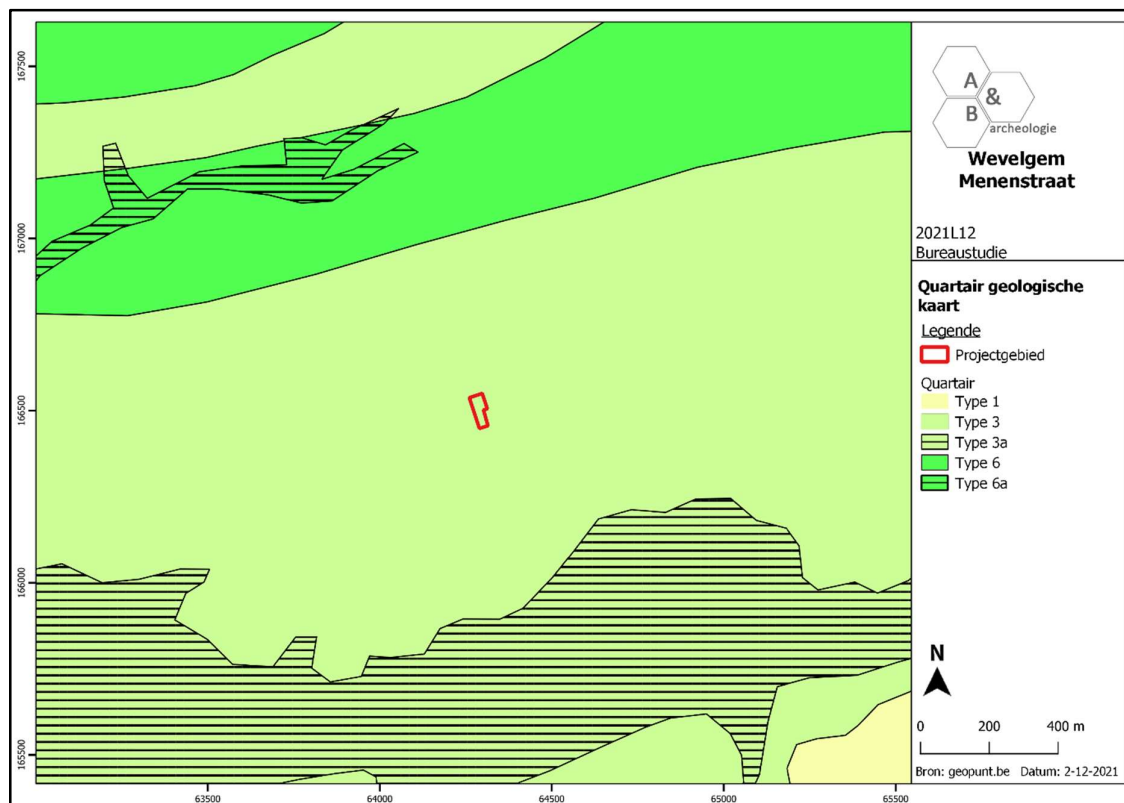
Figuur 11 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

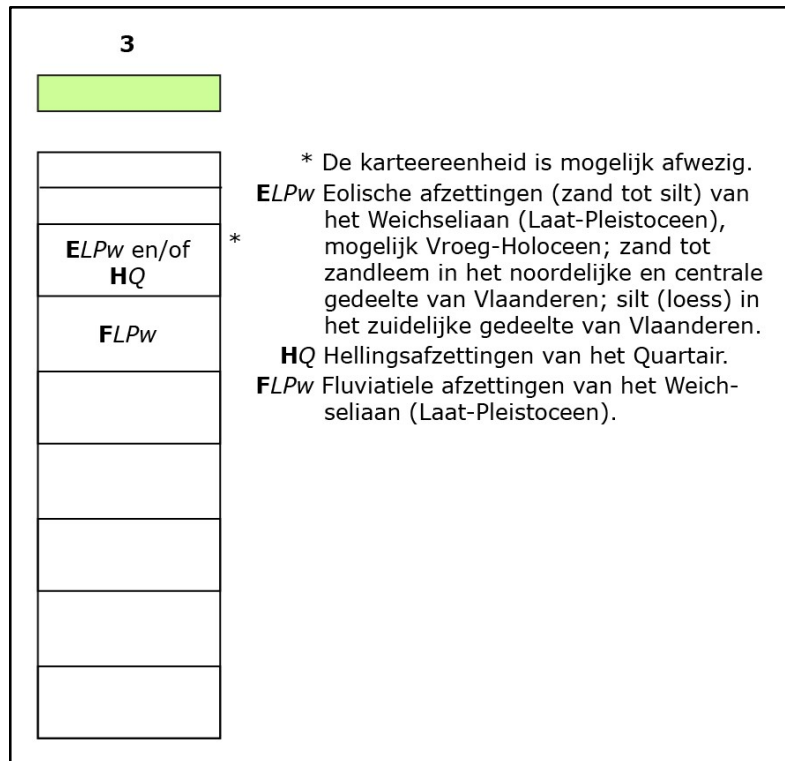
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Moen: grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen; *Nummulites planulatus*. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het grootste deel van het plangebied bestaat uit het type 3 omschreven als volgt: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (3). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 12 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

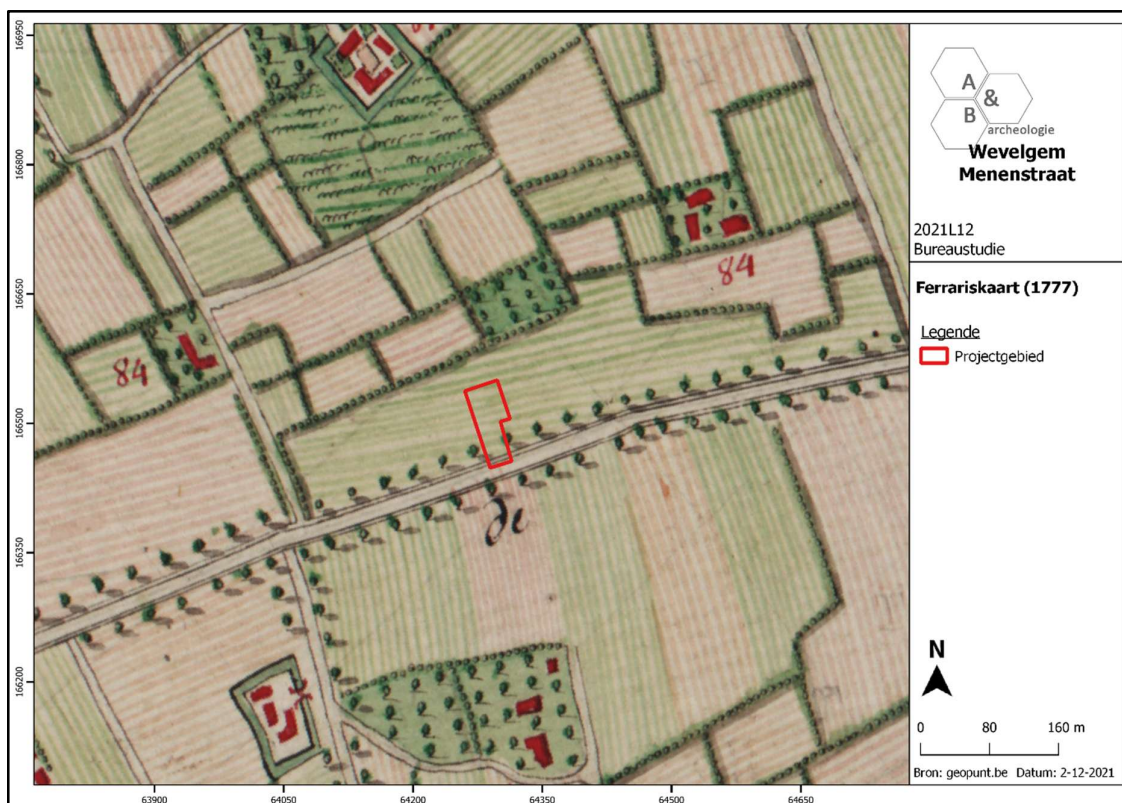
Figuur 14 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering

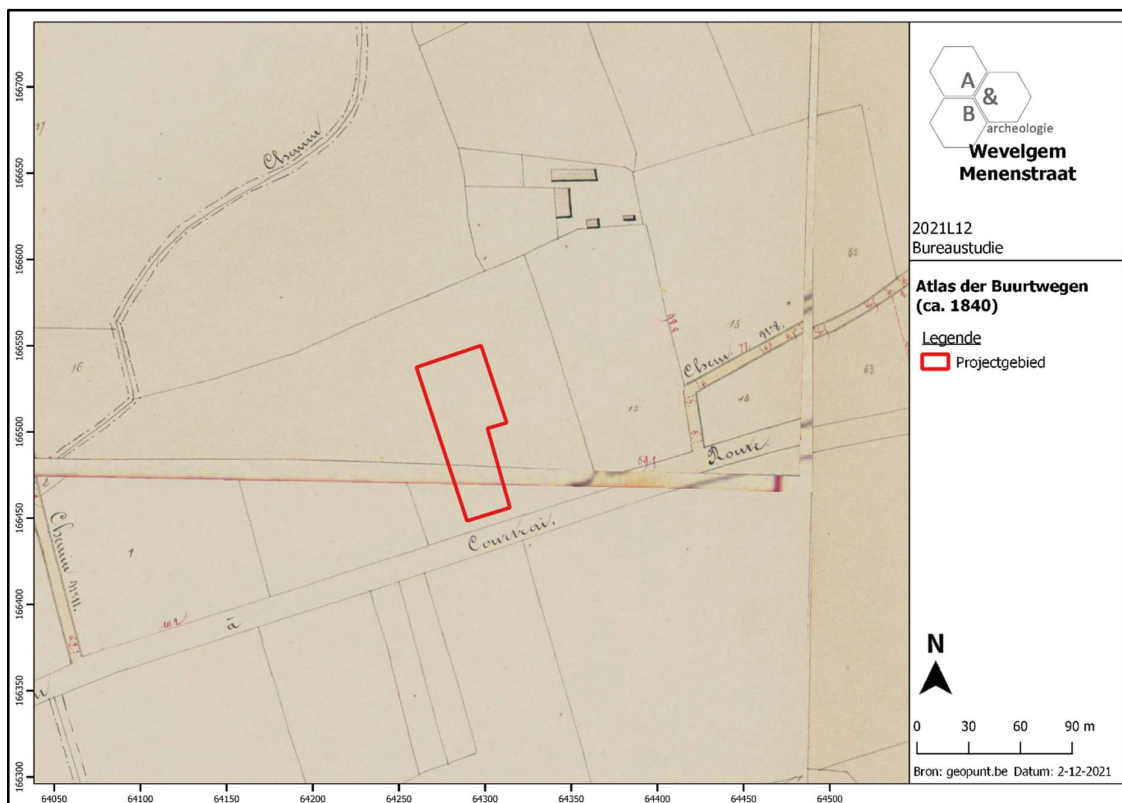
De eerste vermelding als "Weuelghem" dateert van 1197, in een oorkonde waarbij Lambrecht van Vichte een allodium schenkt aan de abdij van Nonnebosse. De naam is afkomstig van het Germaanse "Wibilinga" of "Wibilinga-haim", wat staat voor woning van de lieden van Wibil of Wibo. De oorsprong van de gemeente gaat vermoedelijk terug tot een 5de-eeuwse nederzetting - bestaande uit enkele boerderijen - van Frankische inwijkelingen op de linkeroever van de Leie. Vermoedelijk bouwt de heer van Wevelgem tijdens de 8ste eeuw een kleine kerk in de nabijheid van zijn hoeve, het goed "Ter Meersch". Uit dit domein is waarschijnlijk de heerlijkheid Wevelgem ontstaan.

Het plangebied was – en is – echter veraf (meer dan 2km) gelegen van de kern van Wevelgem, een overzicht van de geschiedenis van de gemeente is weinig relevant. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied en de omgeving lange tijd in gebruik was als landbouwgebied. De Ferrariskaart, de 19de-eeuwse kaarten en de topografische kaart van 1911 tonen een onbebouwd terrein ten noorden van de Menenstraat. Pas na de Tweede Wereldoorlog komt de zgn. Vogelwijk tot ontwikkeling, de Sint-Theresiakerk werd pas in 1960-1962 opgetrokken.⁷ Rond dat moment ongeveer geraakt ook het terrein bebouwd: in het zuidelijke deel van het terrein wordt een rusthuis opgericht, van meerdere verdiepingen hoog en dwars op de Menenstraat georiënteerd. Ook in het noorden, aan de Normandiëstraat, is een gebouw te zien op de topografische kaart van 1961. Eenzelfde bebouwing is te zien op de luchtfoto's van 1971 en 1979-1990. Op de luchtfoto van 2000-2003 is het noordelijke gebouw afgebroken en is er een aanbouw aan het zuidelijke volume te zien. Op de luchtfoto van 2005-2007 is te zien dat het noordelijke deel van het terrein op dat moment in gebruik is als tuin en parking, de rest van het terrein is bebouwd. Na 2009 en voor 2013-2015 is alle bebouwing en verharding verdwenen en is het terrein braakliggend. Het geaccidenteerde maaiveld is ongetwijfeld het gevolg van de sloopwerken op het terrein.

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/70934>

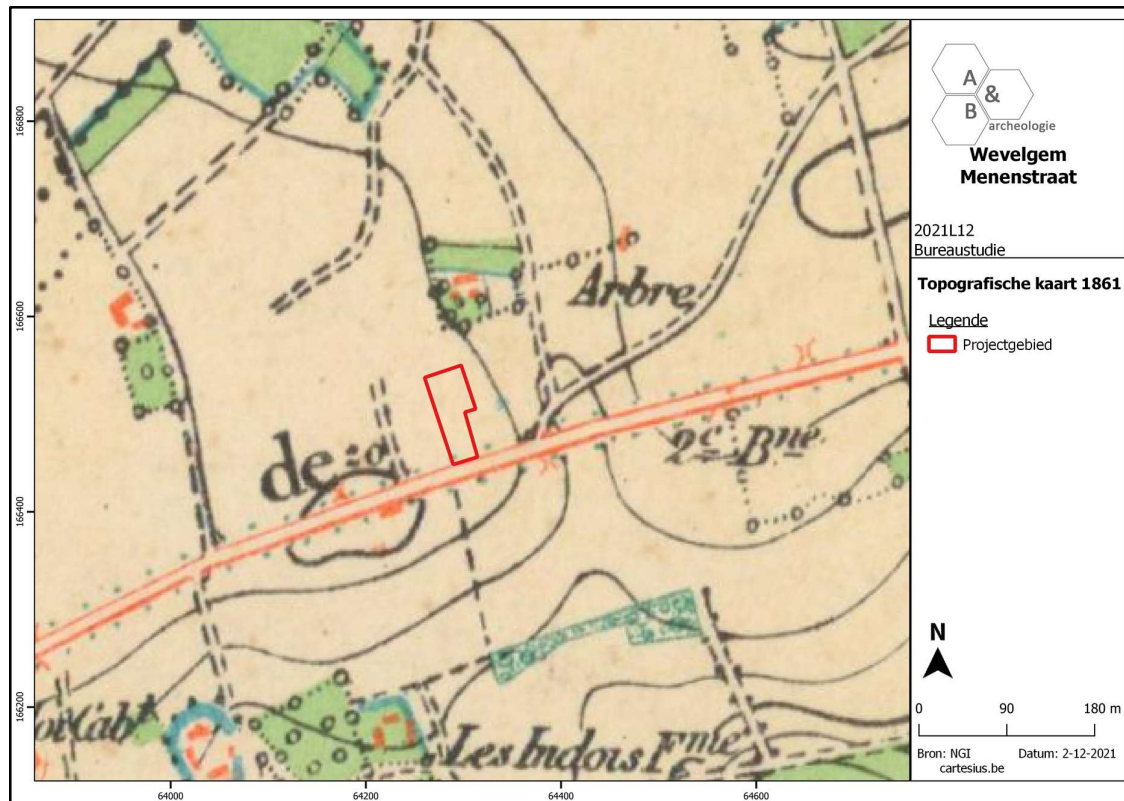

Figuur 15 Uitsnede uit de Ferrariskaart met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

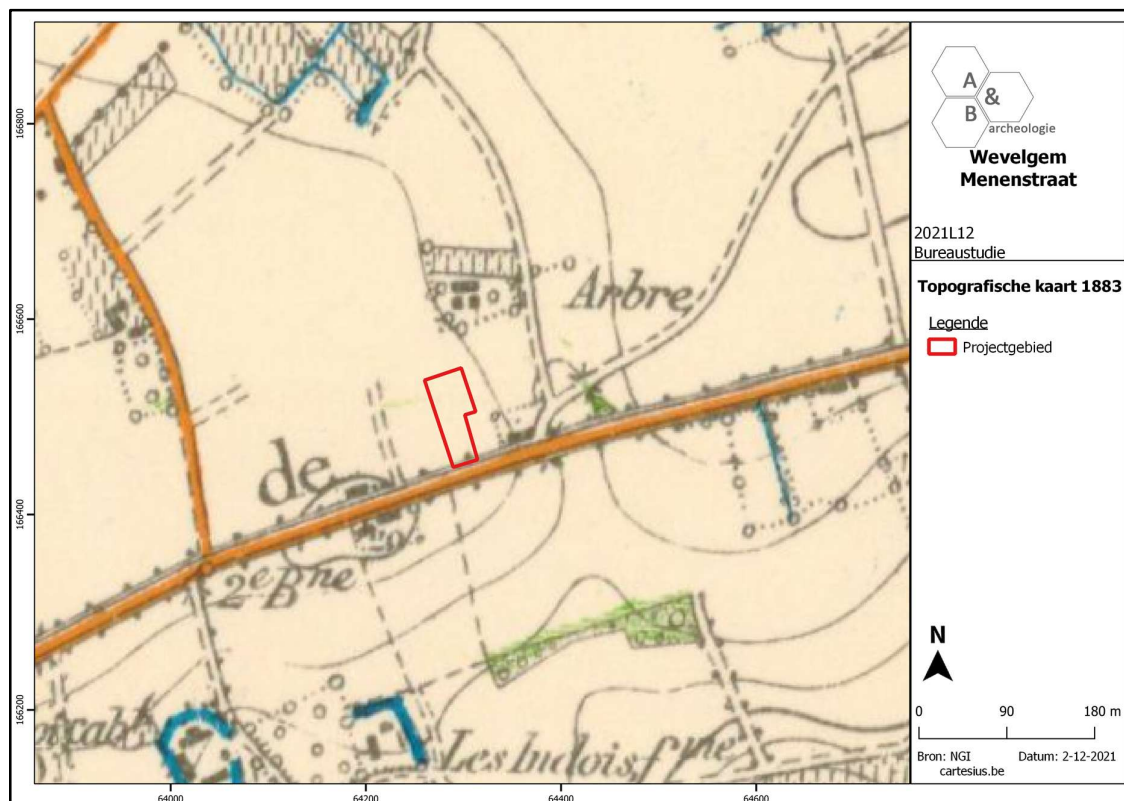

Figuur 16 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

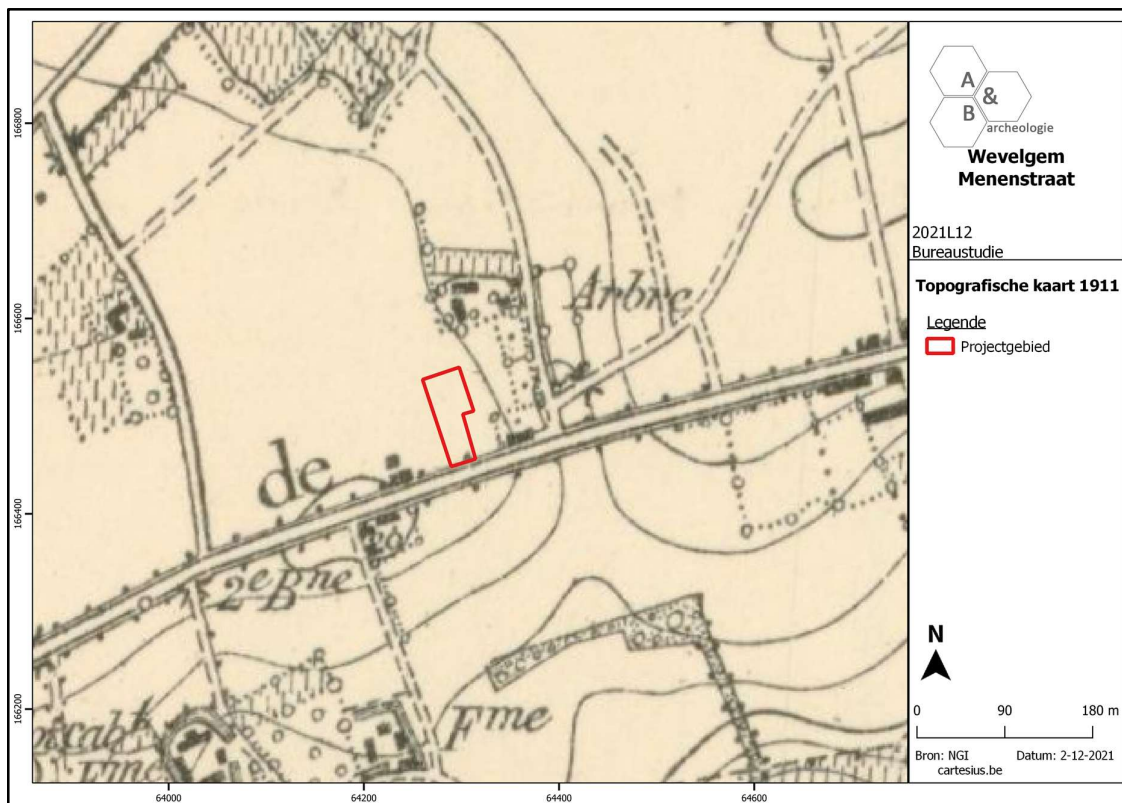

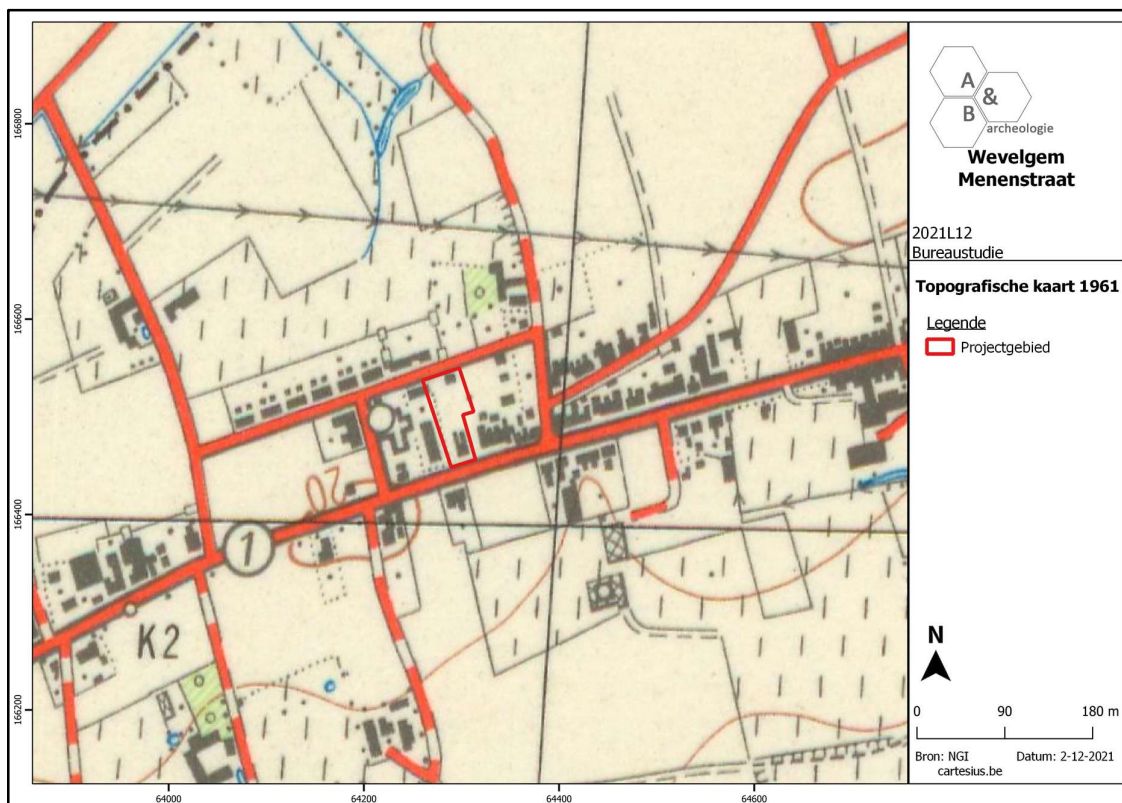
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1861 (bron: cartesius.be en NGI).

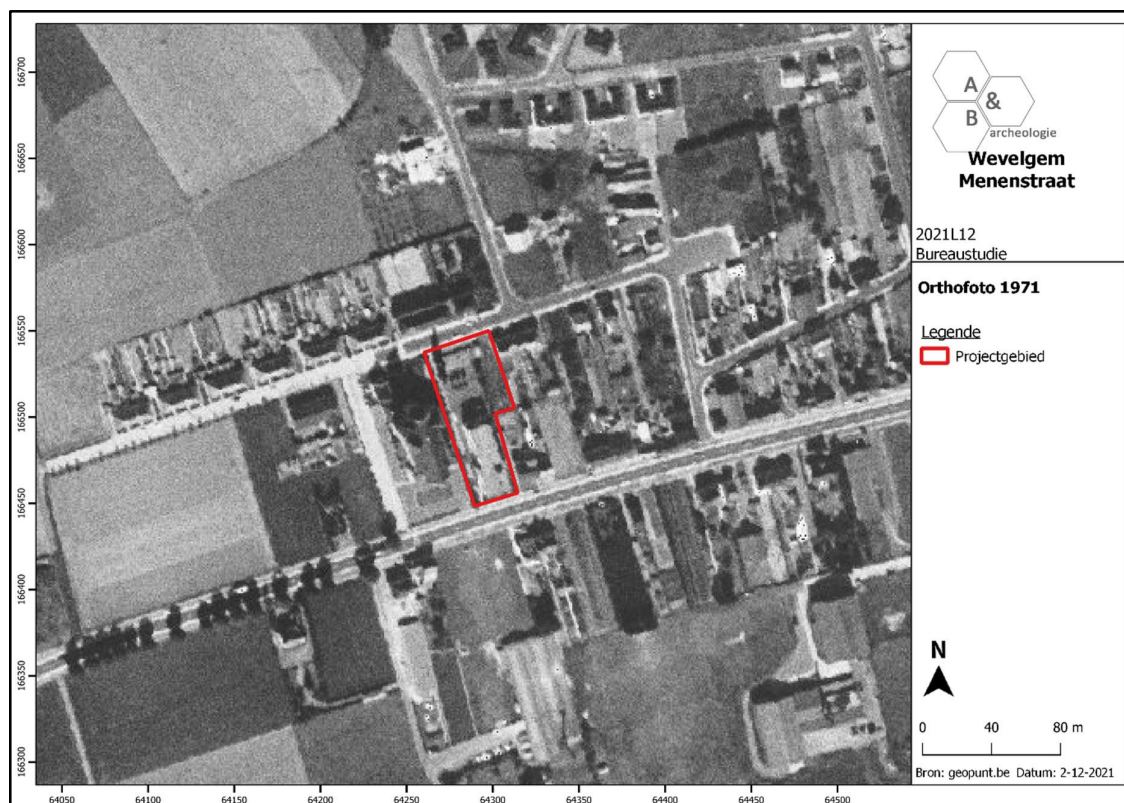
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).

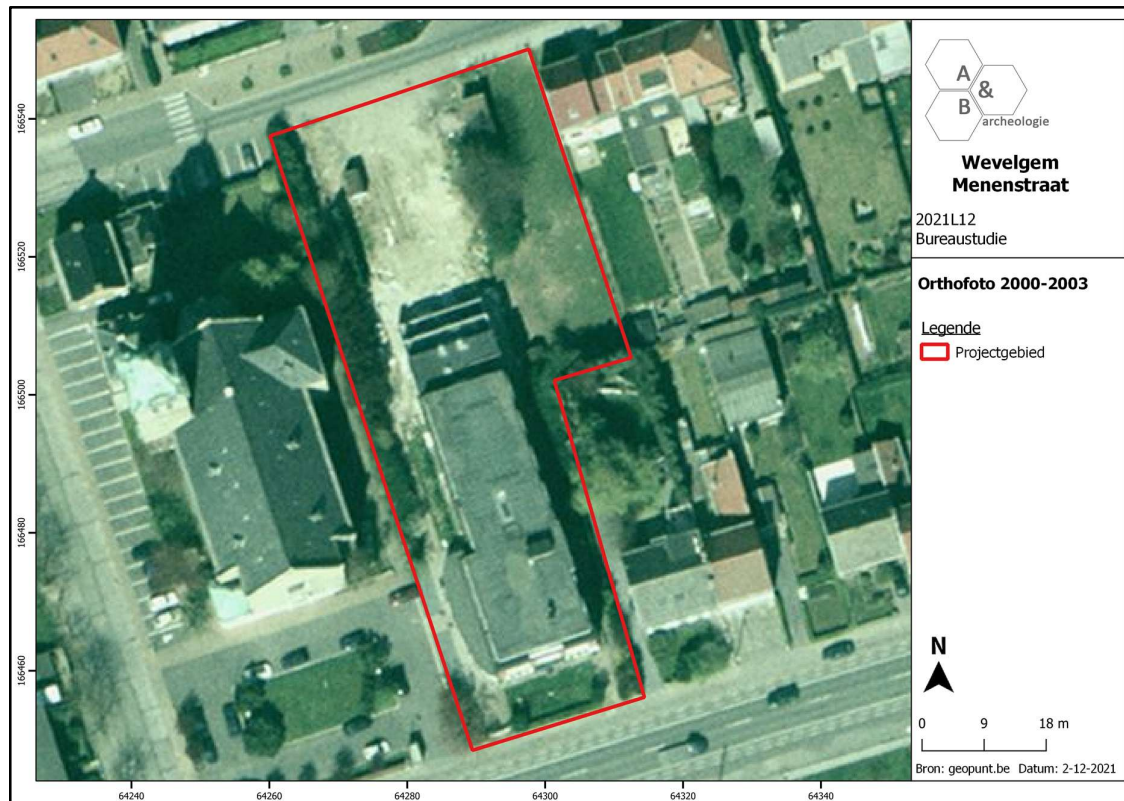
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1961 (bron: cartesius.be en NGI).

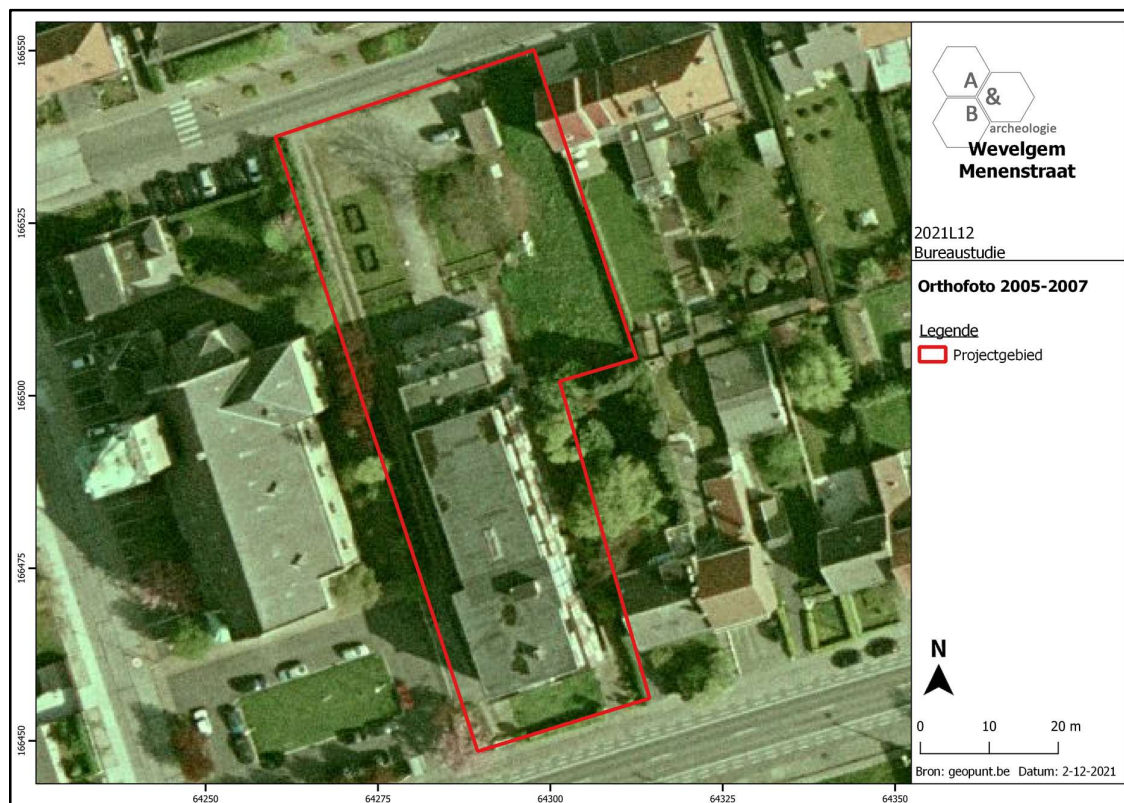
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

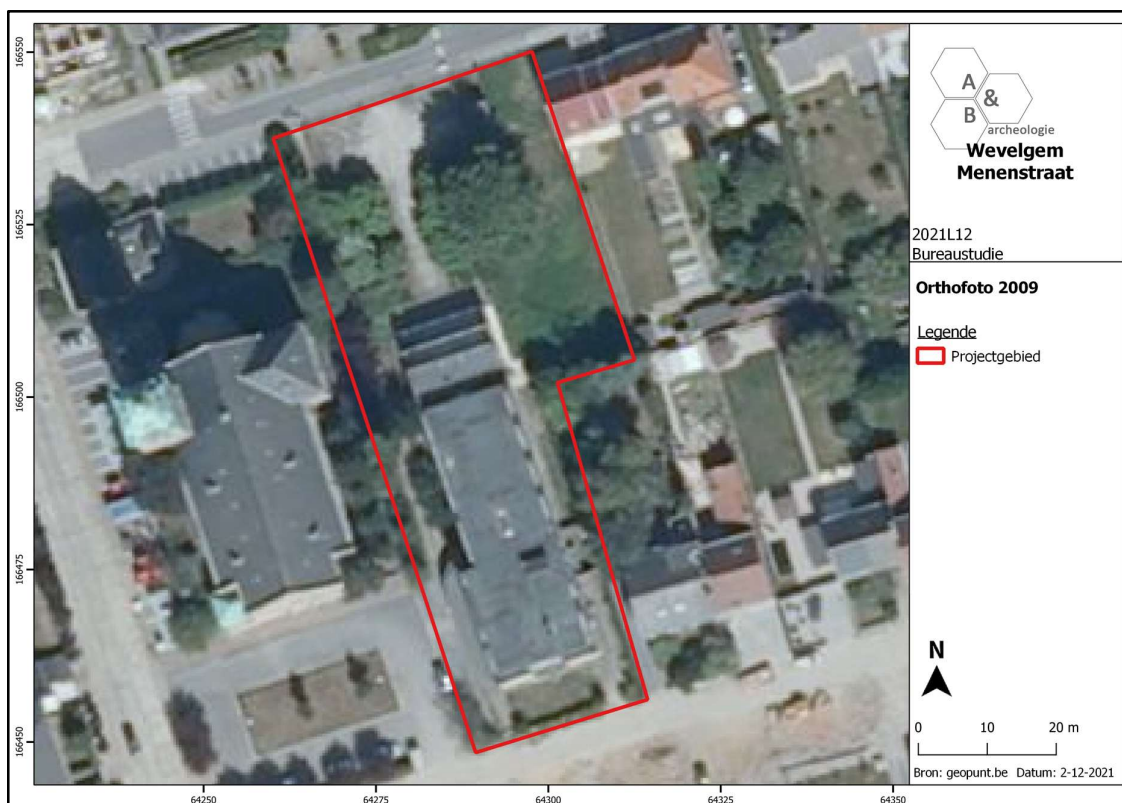
Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2005-2007 (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2009 (bron: geopunt.be).

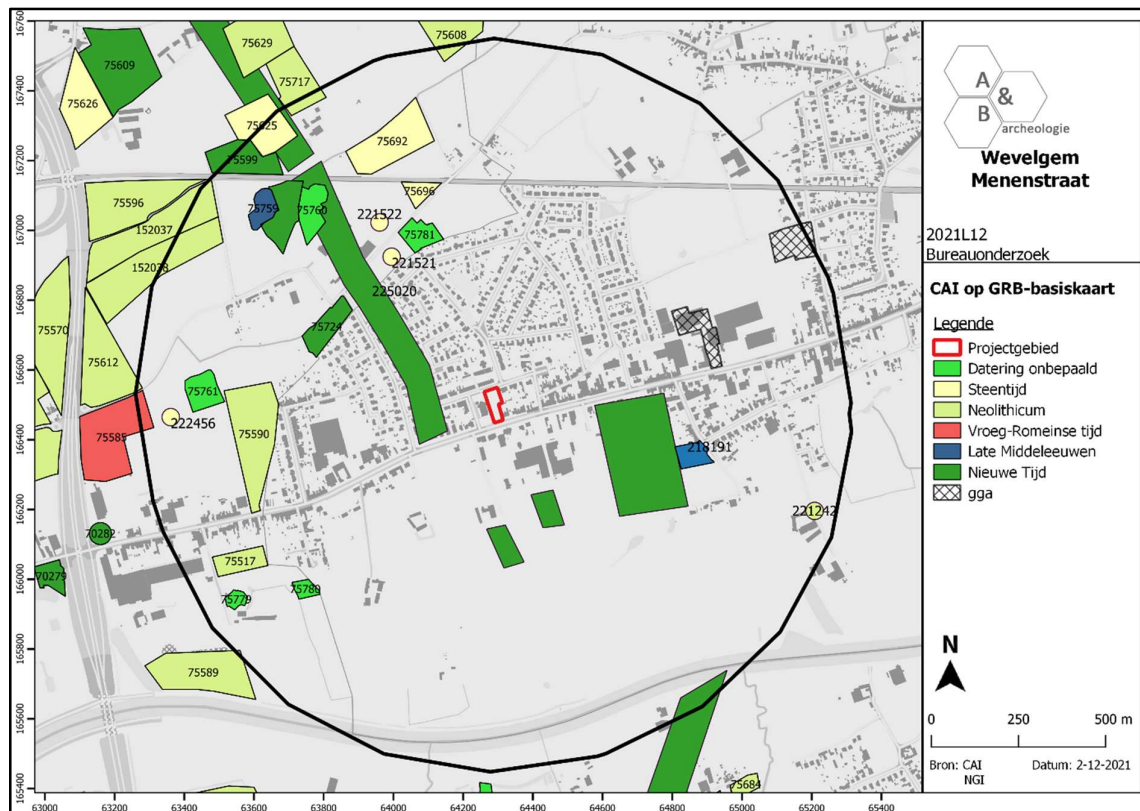

Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris zijn heel wat sites aangegeven in de omgeving van het plangebied, voornamelijk ten westen/noordwesten. Deze zijn echter hoofdzakelijk het gevolg van oppervlaktevondsten aangetroffen bij veldprospecties (met alle periodes vanaf neolithicum tot nieuwe tijden vertegenwoordigd), of zijn indicatoren gekend uit cartografische en/of archivalische bronnen (molens, sites met walgracht). CAI Locatie 225020, zowel ten westen als ten zuiden/zuidoosten van het plangebied gelegen, duidt op een militair kampement met circumvallatielinie tijdens de belegering van Menen in 1706.

Er gebeurde tot op heden nauwelijks gravend archeologisch onderzoek nabij het plangebied. Recent werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein nabij de Wezelstraat, zo'n 500m ten zuidoosten van het plangebied (CAI Locatie 218191). Hierbij werden 3 subrecente greppelsegmenten en een bomkrater aangetroffen, een verdere opgraving werd niet geadviseerd.⁸

Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

⁸ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/5610>

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied is veraf gelegen van de kern van Wevelgem. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied en de omgeving lange tijd in gebruik was als landbouwgebied. De Ferrariskaart, de 19de-eeuwse kaarten en de topografische kaart van 1911 tonen een onbebouwd terrein ten noorden van de Menenstraat. Pas na de Tweede Wereldoorlog komt de zgn. Vogelwijk tot ontwikkeling, de Sint-Theresiakerk werd pas in 1960-1962 opgetrokken. Rond dat moment ongeveer geraakt ook het terrein bebouwd: in het zuidelijke deel van het terrein wordt een rusthuis opgericht, van meerdere verdiepingen hoog en dwars op de Menenstraat georiënteerd. Ook in het noorden, aan de Normandiëstraat, is een gebouw te zien op de topografische kaart van 1961. Eenzelfde bebouwing is te zien op de luchtfoto's van 1971 en 1979-1990. Op de luchtfoto van 2000-2003 is het noordelijke gebouw afgebroken en is er een aanbouw aan het zuidelijke volume te zien. Op de luchtfoto van 2005-2007 is te zien dat het noordelijke deel van het terrein op dat moment in gebruik is als tuin en parking, de rest van het terrein is bebouwd. Na 2009 en voor 2013-2015 is alle bebouwing en verharding verdwenen en is het terrein braakliggend.

- De fusiegemeente Wevelgem kent een eerder vlak verloop, met enkele hogere uitschieters in het uiterste noordwesten en noordoosten. Belangrijk voor de ontwikkeling van de gemeente is de Leie en diens vallei, die de zuidelijke grens van Wevelgem vormt. Het plangebied bevindt zich op de oost-west georiënteerde hogere rug die de vallei en de overgangsgonden in het noorden begrenst. De Menenstraat werd aangelegd net op de rand van deze rug en volgt eenzelfde oostwest verloop als de rug, en als de rivier. Het plangebied vertoont een eerder geaccidenteerd verloop, zonder duidelijke helling, met hoogtewaarde van het maaiveld tussen +20m TAW en +20,60m TAW; dit geaccidenteerde maaiveld is ongetwijfeld het gevolg van de sloopwerken een tiental jaar geleden. Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als bebouwde zone, oorspronkelijk zal hier een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont aanwezig zijn geweest.

- De omgeving van het plangebied is archeologisch eigenlijk ongekend, wegens het ontbreken van gravend onderzoek. Er zijn evenwel meerdere interessante locaties gekend, maar deze zijn hoofdzakelijk het gevolg van oppervlaktevondsten aangetroffen bij veldprospecties (met alle periodes vanaf neolithicum tot nieuwe tijden vertegenwoordigd), of zijn indicatoren gekend uit cartografische en/of archivalische bronnen (molens, sites met walgracht, militaire kampen uit de nieuwe tijd).

- Afgaande op louter de landschappelijke ligging - op een hogere rug net ten noorden van de Leievallei - zou het niet onwaarschijnlijk zijn dat er archeologische sites aanwezig zijn op het terrein. Als men echter rekening houdt met de recente ontwikkelingsgeschiedenis van het terrein en de directe omgeving, dan is de kans klein dat er op deze locatie nog onverstoorde archeologische sporen bewaard zijn gebleven. De omvorming van de landbouwgrond naar bouwgrond voor de aanleg van een grootschalige woonwijk rond 1960, het optrekken van een

rusthuis met meerdere verdiepingen en een bijgebouw rond dezelfde periode, en de gefaseerde sloop van deze gebouwen sinds ca. 2000 ging ongetwijfeld gepaard met grootschalig bodemverzet en -verstoring door machinale grondwerken. Het huidige geaccidenteerde maaiveldverloop is daar één van de bewijzen van. De archeologische verwachting moet hierdoor bijgesteld worden naar zeer laag.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Het terrein wordt verkaveld in 8 bouwloten voor halfopen en gesloten bebouwing. Bij elke woning wordt een private tuin voorzien. Er wordt een nieuwe wegenis aangelegd langs de westelijke perceelsgrens, die zal aansluiten bij de Menenstraat en waarlangs de woningen een uitweg hebben. In het noorden loopt deze nieuwe weg uit op een parking, met ernaast een groenzone met een wadi. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied. Gezien het een verkavelingsaanvraag betreft, dient rekening gehouden worden met een potentieel integrale bodemverstoring van het totale plangebied.

Het plangebied kent een zeer lage archeologische verwachting. De voormalige grootschalige bebouwing heeft ongetwijfeld voor een bodemverstoring gezorgd, waardoor de kans zo goed als onbestaande is dat er nog archeologische sporen bewaard zijn gebleven op het terrein. Op basis van dit bureauonderzoek kan aangetoond worden dat er zo goed als zeker geen archeologische site meer aanwezig kan zijn binnen de grenzen van het plangebied; hoewel de geplande werken een diepgaande bodemverstoring met zich meebrengen, zal dit niet leiden tot verstoring van archeologisch erfgoed omdat dit niet meer aanwezig kan zijn. Een verder vooronderzoek zal geen kenniswinst bijbrengen en wordt niet geadviseerd.

3.3. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied is veraf gelegen van de kern van Wevelgem. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied en de omgeving lange tijd in gebruik was als landbouwgebied. De Ferrariskaart, de 19de-eeuwse kaarten en de topografische kaart van 1911 tonen een onbebouwd terrein ten noorden van de Menenstraat. Pas na de Tweede Wereldoorlog komt de zgn. Vogelwijk tot ontwikkeling, de Sint-Theresiakerk werd pas in 1960-1962 opgetrokken. Rond dat moment ongeveer geraakt ook het terrein bebouwd: in het zuidelijke deel van het terrein wordt een rusthuis opgericht, van meerdere verdiepingen hoog en dwars op de Menenstraat georiënteerd. Ook in het noorden, aan de Normandiëstraat, is een gebouw te zien op de topografische kaart van 1961. Eenzelfde bebouwing is te zien op de luchtfoto's van 1971 en 1979-1990. Op de luchtfoto van 2000-2003 is het noordelijke gebouw afgebroken en is er een aanbouw aan het zuidelijke volume te zien. Op de luchtfoto van 2005-2007 is te zien dat het noordelijke deel van het terrein op dat moment in gebruik is als tuin en parking, de rest van het terrein is bebouwd. Na 2009 en voor 2013-2015 is alle bebouwing en

verharding verdwenen en is het terrein braakliggend. Er gebeurde nog geen archeologisch onderzoek op het terrein.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Als men rekening houdt met de recente ontwikkelingsgeschiedenis van het terrein en de directe omgeving, dan is de kans klein dat er op deze locatie nog onverstoorde archeologische sporen bewaard zijn gebleven. De omvorming van de landbouwgrond naar bouwgrond voor de aanleg van een grootschalige woonwijk rond 1960, het optrekken van een rusthuis met meerdere verdiepingen en een bijgebouw rond dezelfde periode, en de gefaseerde sloop van deze gebouwen sinds ca. 2000 ging ongetwijfeld gepaard met grootschalig bodemverzet en -verstoring door machinale grondwerken. Het huidige geaccidenteerde maaiveldverloop is daar één van de bewijzen van. De archeologische verwachting moet hierdoor bijgesteld worden naar zeer laag. De voormalige grootschalige bebouwing heeft ongetwijfeld voor een bodemverstoring gezorgd, waardoor de kans zo goed als onbestaande is dat er nog archeologische sporen bewaard zijn gebleven op het terrein.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Niet van toepassing.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Niet van toepassing, het archeologische niveau is niet meer bewaard ter hoogte van de geplande werken.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van dit bureauonderzoek kan aangetoond worden dat er zo goed als zeker geen archeologische site meer aanwezig kan zijn binnen de grenzen van het plangebied. Een verder vooronderzoek zal geen kenniswinst bijbrengen en wordt niet geadviseerd.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Niet van toepassing.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Wevelgem Menenstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de som van de betrokken percelen groter is dan 3000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Deze archeologienota is een aanpassing van de reeds in akte genomen archeologienota met ID 21991. Omdat de geplande werken zijn gewijzigd, dient een nieuwe archeologienota opgesteld te worden. Enkel de bespreking van de geplande werken en het ontwerpplan zijn aangepast, voor het overige verschilt deze archeologienota niet van de vorige versie, ook de projectcode en het advies zijn hetzelfde gebleven.

Het plangebied, 3137m² groot, heeft een bijna rechthoekige vorm. Het is noord-zuid georiënteerd en grenst in het zuiden aan de Menenstraat. Het terrein is braakliggend, in de noordoostelijke hoek en langs de westelijke grens zijn enkele bomen aanwezig. Ten westen grenst het aan de Sint-Theresiakerk, in het noorden aan de Normandiëstraat en in het oosten aan woningen en bijhorende tuinen langs de Normandiëstraat en de Menenstraat.

Het plangebied is veraf gelegen van de kern van Wevelgem. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied en de omgeving lange tijd in gebruik was als landbouwgebied. De Ferrariskaart, de 19de-eeuwse kaarten en de topografische kaart van 1911 tonen een onbebouwd terrein ten noorden van de Menenstraat. Pas na de Tweede Wereldoorlog komt de zgn. Vogelwijk tot ontwikkeling, de Sint-Theresiakerk werd pas in 1960-1962 opgetrokken. Rond dat moment ongeveer geraakt ook het terrein bebouwd: in het zuidelijke deel van het terrein wordt een rusthuis opgericht, van meerdere verdiepingen hoog en dwars op de Menenstraat georiënteerd. Ook in het noorden, aan de Normandiëstraat, is een gebouw te zien op de topografische kaart van 1961. Eenzelfde bebouwing is te zien op de luchtfoto's van 1971 en 1979-1990. Op de luchtfoto van 2000-2003 is het noordelijke gebouw afgebroken en is er een aanbouw aan het zuidelijke volume te zien. Op de luchtfoto van 2005-2007 is te zien dat het noordelijke deel van het terrein op dat moment in gebruik is als tuin en parking, de rest van het terrein is bebouwd. Na 2009 en voor 2013-2015 is alle bebouwing en verharding verdwenen en is het terrein braakliggend.

De fusiegemeente Wevelgem kent een eerder vlak verloop, met enkele hogere uitschieters in het uiterste noordwesten en noordoosten. Belangrijk voor de ontwikkeling van de gemeente is de Leie en diens vallei, die de zuidelijke grens van Wevelgem vormt. Het plangebied bevindt zich op de oost-west georiënteerde hogere rug die de vallei en de overgangsgonden in het noorden begrenst. De Menenstraat werd aangelegd net op de rand van deze rug en volgt eenzelfde oostwest verloop als de rug, en als de rivier. Het plangebied vertoont een eerder geaccidenteerd verloop, zonder duidelijke helling, met hoogtewaarde van het maaiveld tussen +20m TAW en +20,60m TAW; dit geaccidenteerde maaiveld is ongetwijfeld het gevolg van de sloopwerken een tiental jaar geleden. Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als bebouwde zone, oorspronkelijk zal hier een

droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont aanwezig zijn geweest.

De omgeving van het plangebied is archeologisch eigenlijk ongekend, wegens het ontbreken van gravend onderzoek. Er zijn evenwel meerdere interessante locaties gekend, maar deze zijn hoofdzakelijk het gevolg van oppervlaktevondsten aangetroffen bij veldprospecties (met alle periodes vanaf neolithicum tot nieuwe tijden vertegenwoordigd), of zijn indicatoren gekend uit cartografische en/of archivalische bronnen (molens, sites met walgracht, militaire kampen uit de nieuwe tijd).

Afgaande op louter de landschappelijke ligging - op een hogere rug net ten noorden van de Leievallei – zou het niet onwaarschijnlijk zijn dat er archeologische sites aanwezig zijn op het terrein. Als men echter rekening houdt met de recente ontwikkelingsgeschiedenis van het terrein en de directe omgeving, dan is de kans klein dat er op deze locatie nog onverstoorte archeologische sporen bewaard zijn gebleven. De omvorming van de landbouwgrond naar bouwgrond voor de aanleg van een grootschalige woonwijk rond 1960, het optrekken van een rusthuis met meerdere verdiepingen en een bijgebouw rond dezelfde periode, en de gefaseerde sloop van deze gebouwen sinds ca. 2000 ging ongetwijfeld gepaard met grootschalig bodemverzet en -verstoring door machinale grondwerken. Het huidige geaccidenteerde maaiveldverloop is daar één van de bewijzen van. De archeologische verwachting moet hierdoor bijgesteld worden naar zeer laag.

Het terrein wordt verkaveld in 8 bouwloten voor halfopen en gesloten bebouwing. Bij elke woning wordt een private tuin voorzien. Er wordt een nieuwe wegenis aangelegd langs de westelijke perceelsgrens, die zal aansluiten bij de Menenstraat en waarlangs de woningen een uitweg hebben. In het noorden loopt deze nieuwe weg uit op een parking, met ernaast een groenzone met een wadi. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied. Gezien het een verkavelingsaanvraag betreft, dient rekening gehouden worden met een potentieel integrale bodemverstoring van het totale plangebied.

Het plangebied kent een zeer lage archeologische verwachting. De voormalige grootschalige bebouwing heeft ongetwijfeld voor een bodemverstoring gezorgd, waardoor de kans zo goed als onbestaande is dat er nog archeologische sporen bewaard zijn gebleven op het terrein. Op basis van dit bureauonderzoek kan aangetoond worden dat er zo goed als zeker geen archeologische site meer aanwezig kan zijn binnen de grenzen van het plangebied; hoewel de geplande werken een diepgaande bodemverstoring met zich meebrengen, zal dit niet leiden tot verstoring van archeologisch erfgoed omdat dit niet meer aanwezig kan zijn. Een verder vooronderzoek zal geen kenniswinst bijbrengen en wordt niet geadviseerd.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/21991>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2021 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Beeld op het plangebied vanuit het zuiden (bron: https://www. google.com/maps).	8
Figuur 3 Ontwerpplan geprojecteerd op het kadaster (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 4 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	10
Figuur 5 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	11
Figuur 6 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	11
Figuur 7 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)...	12
Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	13
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	13
Figuur 10 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 11 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).....	15
Figuur 12 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 13 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 14 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 15 Uitsnede uit de Ferrariskaart met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 16 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	19
Figuur 17 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 18 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1861 (bron: cartesius.be en NGI).	21
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).	21
Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1961 (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	23
Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	23
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	24
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2005-2007 (bron: geopunt.be).	24
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2009 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015 (bron: geopunt.be).	25
Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	26